

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA

charakteristika vyučovacího předmětu – 2. stupeň

Obsahové, časové a organizační vymezení

Obor Český jazyk a literatura se vyučuje jako samostatný předmět
v 6. – 9. ročníku - 5 hodin týdně

Jazyková výuka, jejímž cílem je zejména podpora rozvoje komunikačních kompetencí, vybavuje žáka takovými znalostmi a dovednostmi, které mu umožňují správně vnímat různá jazyková sdělení, rozumět jim, vhodně se vyjadřovat a účinně uplatňovat i prosazovat výsledky svého poznávání.

Ve vyučování českému jazyku mají žáci získat schopnost vyjadřovat se spisovným jazykem správně, výstižně, slohově vhodně a pohotově v projevech ústních i písemných, přiměřeně jejich věku, a schopnosti náležitě rozumět takovým projevům po stránce obsahové a chápat správně i jejich stránku slohovou.

Literatura je svým zaměřením a svým obsahem předmětem všeobecně vzdělávacím s výraznou funkcí esteticko-výchovnou. Prostřednictvím vybraných literárních děl, literárně-výchovných činností uvádí žáky do světa literatury a do světa myšlení o ní, čímž se podílí na utváření jejich názorů, postojů, zájmů a vkusu na utváření jejich názoru na svět a jejich mravního profilu a celkově rozvíjí a kultivuje jejich duchovní život.

Výchovné a vzdělávací strategie

Učitel se při veškerých činnostech cíleně zaměřuje také na rozvíjení a hodnocení klíčových kompetencí žáků.

Strategie vedoucí k rozvoji kompetence k učení

Učitel:

- volí zajímavá témata pro zpracování referátů a tím motivuje žáky k vyhledávání, třídění a využívání informací z různých zdrojů, a to jak z ústních sdělení, tak z tištěných textů, encyklopedií i z elektronických médií
- motivuje žáky k tomu, aby portfolio své četby programově doplňovali o tituly náročnějších děl a různých žánrů
- podněcuje zájem žáků o jazyk a literaturu a o zvýšení své jazykové kultury tím, že je motivuje k účasti v jazykových, literárních a recitačních soutěžích; motivuje je k tomu, aby se podíleli na organizaci soutěží ve škole
- zadáváním vhodných úkolů rozvíjí tvořivé schopnosti žáků a motivuje je k vlastní literární tvorbě.

Strategie vedoucí k rozvoji kompetence k řešení problémů

Učitel:

- zadáváním vhodných úloh na řešení stylizačních problémů vede žáky k samostatné práci s odbornou literaturou a dalšími informačními zdroji
- zadáváním úkolů souvisejících s realizací etnografické exkurze vede žáky k tomu, aby z různých variant volili řešení efektivní.

Strategie vedoucí k rozvoji kompetence komunikativní

Učitel:

- navozením náročnějších komunikačních situací umožňuje žákům praktické využití osvojených komunikačních dovedností
- zařazuje do výuky tematicky vymezené diskuse, v nichž mají žáci možnost uplatnit vlastní názory, vhodně argumentovat, korigovat svá stanoviska a vhodně reagovat na názory jiných

- zapojuje žáky do spolupráce s realizačními týmy školních médií a tím je motivuje k tomu, aby se tvorbou příspěvků pro tato média aktivně zapojili do života školy.

Strategie vedoucí k rozvoji kompetence sociální a personální

Učitel:

- zapojuje žáky do tvorby pravidel pro diskuse (včetně diskusí virtuálních) a vede je k respektování a dodržování přijatých pravidel
- pravidelným zařazováním různě náročných řečnických cvičení do výuky vede žáky k získávání potřebné sebedůvěry pro vystupování na veřejnosti.

Strategie vedoucí k rozvoji kompetence občanské

Učitel:

- vede žáka k:
 - pochopení jazyka jako prostředku historického a kulturního vývoje národa a důležitého sjednocujícího činitele národního společenství
 - pochopení jazyka jako důležitého nástroje celoživotního vzdělávání
 - rozvíjení pozitivního vztahu k mnohojazyčnosti a respektování kulturní rozmanitosti
- výběrem jazykově a obsahově hodnotných textů přibližuje žákům význam české literatury jako kulturního dědictví národa
- výběrem vhodných témat motivuje žáky k tvorbě příspěvků pro místní média, jimiž by se aktivně zapojovali do života obce.

Strategie vedoucí k rozvoji kompetence pracovní

Učitel:

- zadáváním vhodných témat slohových úkolů vede žáky k úvahám o jejich budoucím povolání
- zařazuje do výuky úkoly na procvičení slohových útvarů (dopis, životopis, žádost – i v elektronické podobě) důležitých pro pracovní uplatnění a pro úspěšné absolvování pracovního pohovoru.

Cílové zaměření, klíčové kompetence oboru

Na úrovni základního vzdělání žák:

- využívá znalostí a zkušeností z jazyka v zájmu vlastního rozvoje i své přípravy na budoucnost
- formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu
- naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuse, obhajuje svůj názor a vhodně argumentuje
- rozumí různým typům textů a záznamu, obrazových materiálů, běžně užívaných gest, zvuku a jiných informačních a komunikačních prostředků, přemýšlí o nich, reaguje na ně a tvořivě je využívá ke svému rozvoji a k aktivnímu zapojení se do společenského dění
- využívá informační a komunikační prostředky a technologie pro kvalitní a činnou komunikaci s okolním světem
- využívá získané komunikační dovednosti k vytváření vztahu potřebných k plnohodnotnému soužití a kvalitní spolupráci s ostatními lidmi
- respektuje, chrání a ocení naše tradice a kulturní dědictví, projevuje pozitivní postoj k uměleckým dílům, smysl pro tvořivost, aktivně se zapojuje do kulturního dění
- vybírá a využívá pro efektivní učení vhodné způsoby, metody a strategie, plánuje, organizuje a řídí vlastní učení, projevuje ochotu věnovat se dalšímu učení a celoživotnímu vzdělávání
- vyhledává a třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systemizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech a praktickém životě

- poznává smysl a cíl učení, má pozitivní vztah k učení, posoudí vlastní pokrok a určí překážky či problémy bránící učení
- vnímá nejrůznější problémové situace ve škole i mimo ni, promyslí a naplánuje způsob řešení problému a využívá k tomu vlastního úsudku a zkušeností
- využívá získané vědomosti a dovednosti k objevování různých variant řešení problému, nenechá se odradit případným nezdarem a vytrvale hledá konečné řešení problému
- samostatně řeší problémy, volí vhodné způsoby řešení, osvědčené postupy aplikuje při řešení podobných nebo nových problémových situací
- kriticky myslí, činí uvážlivá rozhodnutí, uvědomuje si zodpovědnost za svá rozhodnutí a výsledky svých činů zhodnotí
- účinně spolupracuje ve skupině, pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce
- na základě ohleduplnosti a úcty při jednání s druhými lidmi přispívá k upevňování dobrých mezilidských vztahů, v případě potřeby poskytne pomoc nebo o nic požádá
- čerpá poučení z toho, co si druzí lidé myslí, říkají a dělají

Jednotlivé ročníky jsou rozděleny na mluvnici, literaturu a sloh.

Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková komunikace
Vyučovací předmět - Český jazyk a literatura (Jazyková výchova)

Ročník: 9.

Výstup	Učivo	Průřezová témata, mezipředmětové vztahy, projekty
<p>Žák dokáže rozlišit a příklady v textu doložit nejdůležitější způsoby obohacování slovní zásoby a zásady tvoření českých slov, rozpoznat přenesená pojmenování.</p> <p>Spisovně vyslovuje česká a běžně užívaná cizí slova.</p> <p>Samostatně pracuje s Pravidly českého pravopisu, se SSČ a dalšími jazykovými příručkami.</p> <p>Žák správně třídí slovní druhy, tvoří spisovné tvary slov a vědomě jich používá ve vhodné komunikační situaci.</p> <p>Žák využívá znalostí o jazykové normě při tvorbě vhodných jazykových projevů podle komunikační situace. Rozlišuje významové vztahy gramatických jednotek ve větě a v souvětí.</p> <p>Dokáže se orientovat i ve složitých souvětích.</p> <p>V písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slovo tvorný, morfologický i syntaktický ve větě jednoduché i v souvětí.</p>	<p>SLOVNÍ ZÁSoba A VÝZNAM SLOVA</p> <p>Slovo a sousloví, věcné významy slov</p> <p>Rozvoj slovní zásoby, jádro slovní zásoby</p> <p>Významové vztahy mezi slovy: synonyma, homonyma, antonyma</p> <p>Rozvrstvení slovní zásoby; odborné názvy, slova domácí a cizí</p> <p>NAUKA O TVOŘENÍ SLOV</p> <p>Stavba slova</p> <p>Odvozování, skládání, zkracování slov</p> <p>TVAROSLOVÍ</p> <p>Slovní druhy – slova ohebná a neohebná</p> <p>SKLADBA</p> <p>Stavba věty a souvětí</p> <p>Věty podle postoje mluvčího</p> <p>Věty dvojčlenné a jednočlenné, větné ekvivalenty</p> <p>Věta jednoduchá a souvětí</p> <p>Tvoření věty a souvětí</p> <p>Mluvnický zápor</p> <p>Skladební dvojice, přívlastek, doplněk</p> <p>Věta hlavní a vedlejší, řídicí a závislá</p> <p>Souvětí souřadné a podřadné, druhy vedlejších vět</p>	<p>Práce se slovníky. Integrace – D, IT – ICQ, v PS - Př</p> <p>Integrace – cizí jazyky, v PS - ekolog. výchova Průřezové téma – ekologická výchova Vliv lidských činností na životní prostředí. Lidské aktivity a problémy životního prostředí.</p> <p>Průřezové téma – environmentální výchova – lidská díla významná pro životní prostředí. Význam výuky cizích jazyků pro současného člověka – výchova k myšlení v evropských a světových souvislostech, v PS - Vv Průřezové téma – osobnostní a sociální výchova – primární prevence sociálně patologických jevů (alkohol, první pomoc při otravě alkoholem).</p> <p>Průřezové téma – environmentální výchova – základní podmínky života – biopotraviny (učeb. s. 50, 52) (5/2)</p> <p>společenské chování (osobnostní a sociální výchova, multikulturní výchova) Environmentální výchova – Člověk a příroda – ochrana biologických druhů. Průřezové téma – Multikulturní výchova – rovnocennost všech etnických skupin a kultur, multikulturalita. (4/4)</p>

Výstup	Učivo	Průřezová témata, mezipředmětové vztahy, projekty
<p>Žák aplikuje při tvorbě vlastního jazykového projevu zásady českého pravopisu a spisovné výslovnosti.</p> <p>Rozlišuje spisovný jazyk, nářečí a obecnou češtinu. Orientuje se v jazykovědných disciplínách.</p> <p>Uvědomuje si důležitost jazykové kultury. Rozpoznává manipulativní komunikaci v masmédiích a zaujímá k ní kritický postoj.</p>	<p>Významové poměry mezi souřadně spojenými větnými členy a vedlejšími větami Složitě souvětí Řeč přímá a nepřímá Samostatný větný člen, oslovení, vsuvka, věta neúplná Pořádek slov v české větě (slovosled)</p> <p>PRAVOPIS Pravopis lexikální, tvaroslovný, skladební Vlastní jména</p> <p>ZVUKOVÁ STRÁNKA JAZYKA Hlásky a hláskové skupiny Větný přízvuk, větná melodie</p> <p>OBECNÉ VÝKLADY O JAZYCE Projev mluvený a psaný, řeč, jazyk</p> <p>Jazykověda a její disciplíny Jazyková kultura</p>	<p>Environmentální výchova – pochopení nezbytnosti postupného přechodu k udržitelnému rozvoji společnosti</p> <p>Průřezové téma – Environmentální výchova – lidské aktivity a problémy životního prostředí – principy a způsoby hospodaření s odpady. (5/3) Průřezové téma – Mediální výchova – kritické čtení a vnímání mediálních sdělení – pěstování kritického přístupu ke zpravodajství a reklamě. (6/1)</p>

Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková komunikace**Vyučovací předmět - Český jazyk a literatura (Komunikační a slohová výchova)**

Ročník: 9.

Výstup	Učivo	Průřezová témata, mezipředmětové vztahy, projekty
<p>Žák dokáže rozlišit spisovný a nespisovný projev a vhodně užít spisovné jazykové prostředky vzhledem ke svému komunikačnímu záměru.</p> <p>Vyhledává informace vhodné k řešení problému.</p> <p>Využívá poznatků o jazyce a stylu ke gramaticky i věcně správnému písemnému projevu a k tvořivé práci s textem nebo i k vlastnímu tvořivému psaní na základě vlastních dispozic a osobních zájmů.</p> <p>Komunikuje kultivovaně, výstižně volí vhodné jazykové prostředky.</p> <p>Na základě získaných poznatků se zamýšlí nad problémem, dospěje k nějakému závěru.</p> <p>V mluveném a psaném projevu vhodně užívá verbálních i nonverbálních komunikačních prostředků.</p> <p>Vhodně se zapojuje do diskuse, řídí ji a ve svých výstupech využívá zásad komunikace a pravidel dialogu.</p> <p>Využívá základy studijního čtení – vyhledává klíčová slova, formuluje hlavní myšlenky textu. Využívá poznatků o jazyce a stylu ke gramaticky i věcně správnému písemnému projevu a k tvořivé práci s textem nebo i k vlastnímu tvořivému psaní na základě svých dispozic a osobních zájmů.</p>	<p>Výklad</p> <p>Popis Popis pracovního postupu Popis uměleckého díla Subjektivně zabarvený popis Charakteristika – povaha, schopnosti, zájmy</p> <p>Vypravování</p> <p>Úvaha</p> <p>Proslov</p> <p>Diskuse</p> <p>Fejeton</p> <p>Funkční styly</p> <p>Slohové útvary dle výběru žáků – životopis, dopis, otevřený dopis</p>	<p>Průřezové téma – Environmentální výchova – základní podmínky života – důvody a způsoby ochrany jednotlivých biologických druhů, řešení problémů spojených s ochranou životního prostředí. (5/2)</p> <p>Průřezové téma – Environmentální výchova – vést k pochopení komplexnosti a složitosti vztahů člověka a životního prostředí. Integrace – Ov – průřezové téma – osobnostní a sociální výchova – utváření dobrých mezilidských vztahů, napomáhání prevenci sociálně patologických jevů a škodlivých způsobů chování.</p> <p>Průřezové téma – Mediální výchova – stavba mediálních sdělení (diskuse o sledovaném pořadu).</p> <p>Průřezové téma – Mediální výchova – tvorba mediálního sdělení. Práce s médii – denní tisk (různé funkční styly).</p>

Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková komunikace
Vyučovací předmět - Český jazyk a literatura (Literární výchova)

Ročník: 9.

Výstup	Učivo	Průřezová témata, mezipředmětové vztahy, projekty
<p>Rozlišuje základní literární druhy a žánry, porovná je i jejich funkci, uvede jejich významné představitele</p> <p>Uvádí základní literární směry a jejich významné představitele v české a světové literatuře</p> <p>Uceleně reprodukuje přečtený text, formuluje ústně i písemně dojmy ze své četby</p> <p>Tvoří vlastní literární text podle svých schopností, na základě osvojených znalostí základů literární teorie</p> <p>Přistupuje k dramatické a inscenační tvorbě jako ke společnému tvůrčímu procesu, ve kterém přijímá a plní své úkoly, přijímá zodpovědnost za společnou tvorbu a prezentaci jejího výsledku</p> <p>Porovnává různá ztvárnění téhož námětu v literárním, dramatickém i filmovém zpracování</p> <p>Kriticky hodnotí dramatická díla i současnou mediální tvorbu</p> <p>Vyhledává informace v různých typech katalogů, v knihovně i dalších informačních zdrojích</p>	<p>Literární druhy a žánry – poezie, próza, drama, žánry lyrické, epické, dramatické v proměnách času, nejdůležitější představitelé literárních žánrů</p> <p>Hlavní vývojová období národní a světové literatury</p> <p>Tvořivé činnosti s literárním textem Čtenářský zážitek</p> <ul style="list-style-type: none"> - přednes vhodných literárních textů, záznam a reprodukce hlavních myšlenek - dramatizace, dramaturgie literární předlohy - vytváření vlastních textů <p>Inscenační tvorba – dramaturgie, režie, herecká práce, scénografie, scénická hudba a zvuk</p> <p>Podobnosti a rozdílnosti literárních textů</p> <p>Současná dramatická umění a média – divadelní, filmová, televizní, rozhlasová a multimediální tvorba Vybrané etapy a typy světového a českého divadla Výrazné osobnosti české a světové dramatické tvorby</p> <p>Internet (nebo CD – ROM) jako zdroj informací, referát z četby, referát – osobnost spisovatele</p>	<p>Multikulturní výchova - předsudky, vžití stereotypy</p> <p>Dramatická výchova</p> <p>Mediální výchova- filmová, seriálová tvorba – fungování a vliv médií ve společnosti</p> <p>Dramatická výchova</p>